

УДК 378.147
ББК 74

І.А. Вереїтіна
м. Одеса, Україна

МЕТОДИКА РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНИХ УМІНЬ В ІНТЕГРОВАНОМУ КУРСІ ЗАСОБАМИ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Прагнення до інтеграції навчальних предметів є провідною тенденцією освітнього процесу. На розвиток ідеї педагогічної інтеграції значно впливає прогрес наукового пізнання, яке неможливе без взаємодії зі знаннями суміжних наук. «Інтеграція є процес і результат створення нерозривно зв'язного, єдиного, цільного. У навчанні вона здійснюється шляхом злиття в одному синтезованому курсі (темі, розділі програми) елементів різних навчальних предметів, злиття наукових понять і методів різних дисциплін у загальнонаукові поняття й методи пізнання, комплексування й підсумовування основ наук у розкритті міждисциплінарних навчальних проблем» [1, с.96].

Для забезпечення студентам можливості безперешкодно здобувати знання в тій галузі, що є у сфері їхніх наукових інтересів і при цьому не відчувати лінгвістичного дискомфорту через велику кількість незнайомого мовного матеріалу в автентичних текстах з їхньої спеціальності, необхідно розробити таку методику викладання дисципліни «Іноземна мова» (за професійним спрямуванням), яка допоможе майбутнім фахівцям у формуванні іншомовної компетенції як складової частини професійної діяльності. Тому створення методики для розвитку професійних умінь в інтегрованому курсі засобами англійської мови є актуальною задачею.

Концепція інтегрованого курсу вивчення іноземної мови базується на тому, що професійна діяльність відіграє домінуючу роль, а іншомовна діяльність - допоміжну; першочергове набуття знань і навичок у іншомовному виді діяльності забезпечує можливість безперешкодного розуміння матеріалу в межах професійного виду діяльності; уміння в іншомовній діяльності розвиваються в процесі розвитку умінь у професійній діяльності; перехід до здобуття знань кожної наступної частини змісту можливий за умови становлення іншомовних мовних умінь у попередній частині вивченого матеріалу; самостійне вдосконалення професійних умінь відбувається шляхом вивчення самостійно відібраного матеріалу за фахом. Слід окремо зазначити, що створення інтегрованого курсу за запропонованою методикою вимагає від укладача і педагога значних професійних знань домінуючої професійної дисципліни.

Весь курс навчання складається з 30 інформаційних одиниць, кожна з яких відповідає одному циклу. Кожний цикл включає три уроки. Протягом перших двох здобуваються професійні знання. На всіх третіх уроках циклу розвиваються професійні вміння, що відповідають одержаним знанням.

1. Вправи перших уроків і методика їх виконання (1,5 години)

Всі вправи **перших уроків** циклу виконуються з метою одержання професійних знань шляхом засвоєння відповідної дози лексичного матеріалу. З метою засвоєння лексичного матеріалу здобуваються лексичні знання, формуються лексичні навички й розвиваються лексичні вміння.

Для **придбання лексичних знань** студенти виконують наступні вправи в таких режимах:

№1 (без використання комп'ютера) 1) записують нові слова іноземною (англійською) мовою в лівій частині аркуша, а в правій частині – відповідний переклад рідною мовою; 2) читають нові слова англійською, звертаючи увагу на переклад; 3) слухають зразкове читання цих слів викладачем (диктором); 4) перевіряють запам'ятовування цих слів на рецептивному рівні: для цього закривають праву частину аркуша й дивлячись у варіант,

написаний англійською, вимовляють ці слова й вислови рідною мовою; 5) перевіряють запам'ятовування цих слів на репродуктивному рівні: для цього закривають ліву частину аркуша й дивлячись у варіант, написаний рідною мовою, вимовляють ці слова англійською.

№2 (з використанням комп'ютера) 1) дивляться на екран монітора комп'ютера й замість кожного пропуску вставляють необхідні букви, щоб вийшли досліджувані слова. Якщо допускається орфографічна помилка, слово підкреслюється червоною рисою в автоматичному режимі й залишається таким, доки помилка не буде виправлена; 2) записують поруч із кожним словом його переклад рідною мовою. Якщо допускається помилка в перекладі, слово підкреслюється червоною рисою в автоматичному режимі й залишається таким, поки лексична помилка не буде виправлена.

№3 (з використанням комп'ютера) 1) дивляться на екран монітора; у лівій частині таблиці представлена досліджувана лексика, а в правій – не відповідний їй переклад; студенти переглядають переклад і переставляють слова рідною мовою таким чином, щоб вони відповідали їхньому еквіваленту англійською.

Для формування лексичних навичок студенти виконують наступні вправи в таких режимах:

№4 (без використання комп'ютера) 1) читають англійською словосполучення, подані в лівій частині вправи (кожний із представлених пунктів окремо); 2) читають англійською словосполучення, подані в правій частині вправи, швидко замінюючи слова, написані рідною мовою на їхній еквівалент англійською мовою; 3) складають в усній і письмовій формі свої словосполучення з кожним із виділених жирним шрифтом слів і вимовляють їх; 4) перекладають рідною мовою сприйняті на слух словосполучення з досліджуваною лексикою, які склали однокорені.

№5 (з використанням комп'ютера) 1) переглядають слова, подані в лівій частині таблиці на екрані монітора й підбирають до кожного слова одне з даних нижче таблиці таким чином, щоб вийшло словосполучення; 2) записують отримані словосполучення й відповідний їм переклад у праву частину таблиці на екрані монітора.

№6 (без використання комп'ютера) 1) пишуть із кожним із поданих слів по три словосполучення на окремих аркушах паперу; 2) обмінюються один з одним аркушами паперу з написаними словосполученнями для їх перекладу на рідну мову й самоконтролю їх засвоєння.

№7 (з використанням комп'ютера) 1) переглядають на екрані монітора кожну групу слів і розставляють у ній слова таким чином, щоб одержати розповідне речення; 2) пишуть поруч із кожним реченням його переклад рідною мовою.

№8 (без використання комп'ютера) 1) перекладають словосполучення й речення з досліджуваною лексикою англійською мовою усно за зазначений час; 2) перекладають словосполучення й речення з досліджуваною лексикою на англійською мовою письмово за зазначений час.

Для розвитку лексичних умінь студенти виконують наступні вправи в таких режимах:

№9 (без використання комп'ютера) 1) переглядають кожну групу слів окремо; 2) складають письмово декілька пов'язаних за змістом речень із обов'язковим вживанням кожного з поданих слів у кожній групі; 3) читають вислови, які утворилися, і пропонують однокоренікам повторити їх.

№10 (з використанням комп'ютера) 1) читають зображені на моніторі речення, замінюючи пропуски потрібними за змістом словами, вибираючи з поданих після тексту завдання; 2) повторно читають запитання, що утворилися, і пропонують однокоренікам відповісти на них.

№11 (без використання комп'ютера) 1) читають розповідні речення й складають із наведених нижче виділених слів запитання, на які пропонують відповісти одногрупникам; 2) записують питальні речення в зошиті й письмово відповідають на них.

№12 (без використання комп'ютера) 1) читають розповідні речення й усно складають до них питання; 2) пропонують одногрупникам відповісти на одне-два запитання; 3) записують всі складені запитання й пропонують одногрупникам відповісти на них письмово.

У всіх перших уроках вправа **12** є останньою, яка виконується в аудиторії. Наступні дві вправи, представлені в цьому уроці, призначені для самостійного виконання вдома. Вони позначені Д-1 і Д-2. Їхній зміст і режим виконання полягають у наступному:

Д - 1 (з використанням комп'ютера) 1) у перегляді словосполучень, поданих у лівій частині таблиці на екрані монітора; 2) у підборі до кожного словосполучення його перекладу рідною мовою з поданих під таблицею відповідних словосполучень рідною мовою й заповненні ними правої частини таблиці; 3) у перекладі словосполучень із рідної мови на іноземну за зазначений час; 4) у написанні трьох речень із кожним із поданих словосполучень у зошит.

Д - 2 (без використання комп'ютера) 1) у перегляді словосполучень і речень, іноземною мовою і рідною; 2) у перекладі словосполучень і речень рідною мовою при їхньому зоровому сприйнятті іноземною мовою (права частина вправи закрита); 3) у перекладі словосполучень і речень іноземною мовою при їхньому зоровому сприйнятті рідною мовою (ліва частина вправи закрита); 4) у написанні словосполучень і речень іноземною мовою при їхньому зоровому сприйнятті рідною мовою (ліва частина вправи закрита).

2. Вправи других уроків і методика їх виконання (1,5 години)

Всі вправи **других уроків** виконуються з метою одержання професійних знань шляхом засвоєння певної дози граматичного матеріалу. Усі другі уроки розпочинаються з перевірки домашнього завдання. Тому студенти спочатку виконують вправи Д-1 і Д-2 у наступному режимі:

Д - 1 (з використанням комп'ютера) 1) читають словосполучення, подані у вправі Д1 попереднього уроку з їхнім перекладом; по одному словосполученню з перекладом для кожного студента; 2) студенти, що сидять за одним столом по черзі читають іноземною мовою й перекладають рідною мовою кожне словосполучення (робота в парах); 3) один із студентів вимовляє подані словосполучення рідною мовою, інші студенти слухають і по черзі перекладають ці словосполучення іноземною мовою на слух.

Д - 2 (без використання комп'ютера) (як вказано вище).

З метою засвоєння граматичного матеріалу здобуваються граматичні знання, формуються граматичні навички й розвиваються граматичні вміння.

Для набуття граматичних знань студенти виконують наступні вправи в такому режимі:

№1 (без використання комп'ютера) 1) читають речення й перекладають їх, виділяючи основні члени речення – підмет і присудок; 2) визначають граматичну форму присудка; 3) записують речення в зошит; 4) усно відповідають на запитання й записують відповіді в зошит; 5) озвучують свої відповіді.

№2 (без використання комп'ютера) 1) слухають пояснення викладача нового граматичного матеріалу; 2) записують приклади, запропоновані викладачем у зошит; 3) перекладають ці приклади усно; 4) записують переклад прикладів у зошит.

№3 (без використання комп'ютера) 1) читають правила використання нового граматичного матеріалу; 2) читають приклади в правій частині таблиці й записують їх у зошит; 3) складають і озвучують свої приклади за аналогією до прочитаного і записаного; 4) записують свої приклади в зошит з перекладом.

№4 (без використання комп'ютера) 1) читають стверджувальні речення з таблиці, перекладають їх на рідну мову й записують англійську версію в зошит; 2) читають негативні речення з таблиці, перекладають їх рідною мовою й записують англійську версію в зошит; 3) читають питальні речення з таблиці, перекладають їх рідною мовою й записують англійську версію в зошит; 4) складають в усній і письмовій формі по три приклади на кожний пункт правила, записують їх у зошит і вимовляють їх; 5) перекладають рідною мовою сприйняті на слух приклади з досліджуваним граматичним матеріалом, які склали однокласники.

Для формування граматичних навичок студенти виконують наступні вправи в такому режимі:

№5 (з використанням комп'ютера) 1) читають на екрані монітора речення з пропущеними словами; 2) вписують у речення одну з граматичних форм, поданих у дужках після речення; 3) читають уголос отримані речення; 4) пояснюють, чому була використана саме ця граматична форма.

№6 (з використанням комп'ютера) 1) читають зображені на моніторі речення, замінюючи пропуски потрібними граматичними формами слів, щоб вийшло зв'язне оповідання; 2) повторно читають оповідання і пропонують однокласникам перекласти його й визначити граматичну форму кожного речення; 3) перекладають отримане оповідання рідною мовою.

№7 (з використанням комп'ютера) 1) читають на екрані монітора приклад виконання вправи й перекладають її усно, визначаючи використані граматичні форми; 2) читають по одному реченню, виражають свою незгоду з прочитаним реченням і пропонують свій варіант; 3) записують свій варіант, використовуючи клавіатуру комп'ютера, і пропонують один одному прослухати ці висловлення; 4) перекладають рідною мовою сприйняті на слух приклади з досліджуваним граматичним матеріалом, які склали однокласники.

№8 (без використання комп'ютера) 1) перекладають речення з досліджуваним граматичним матеріалом англійською мовою усно упродовж зазначеного часу; 2) перекладають речення з досліджуваним граматичним матеріалом англійською мовою письмово упродовж зазначеного часу.

Для розвитку граматичних умінь студенти виконують наступні вправи в такому режимі:

№9 (без використання комп'ютера) 1) кожний студент читає по одному питанню, а інший, сидячи поруч, відповідає на нього й використовує при цьому один граматичний вислів, поданий ліворуч; 2) записують відповіді на запитання в зошит; 3) обмінюються зошитами для здійснення самоконтролю.

№10 (з використанням комп'ютера) 1) записують, використовуючи клавіатуру, запитання з досліджуваними граматичними висловами; 2) всі студенти пересідають за один комп'ютер праворуч, щоб їхня робота виявилася перед очима однокласника; 3) читають написані однокласниками запитання й відповідають на них письмово.

№11 (без використання комп'ютера) 1) читають і перекладають граматичні вирази, вказуючи при цьому, яка граматична форма використана; 2) складають із використанням цих граматичних виразів розповідь на зазначену тему й записують його в зошит; 3) повторно переглядають отримане оповідання й озвучують її для однокласників; 4) пропонують однокласникам повторити її.

У всіх других уроках вправа 11 є останньою, яка виконується в аудиторії. Наступні дві вправи, представлені в цьому уроці, призначені для самостійного виконання вдома. Вони позначені Д-3 і Д-4. Зміст і режим виконання їх полягають у наступному:

Д - 3 (з використанням комп'ютера) 1) у перегляді початку речень у лівій частині таблиці на екрані монітора й підборі закінчення до нього із правої частини таблиці упродовж

визначеного часу; 2) у переписуванні складених речень у зошит; 3) у перекладі записаних речень усно й письмово.

Д - 4 (без використання комп'ютера) 1) у читанні речень англійською мовою, поданих у лівій частині таблиці й перегляді їхнього перекладу рідною мовою в правій частині таблиці; 2) у перекладі речень, поданих у лівій частині таблиці рідною мовою при закритій правій частині; 3) у перекладі речень, поданих у правій частині таблиці іноземною мовою при закритій лівій частині; 4) у написанні речень, поданих у правій частині таблиці англійською, при закритій лівій частині сторінки.

3. Завдання третіх уроків і методика їх виконання (3 години)

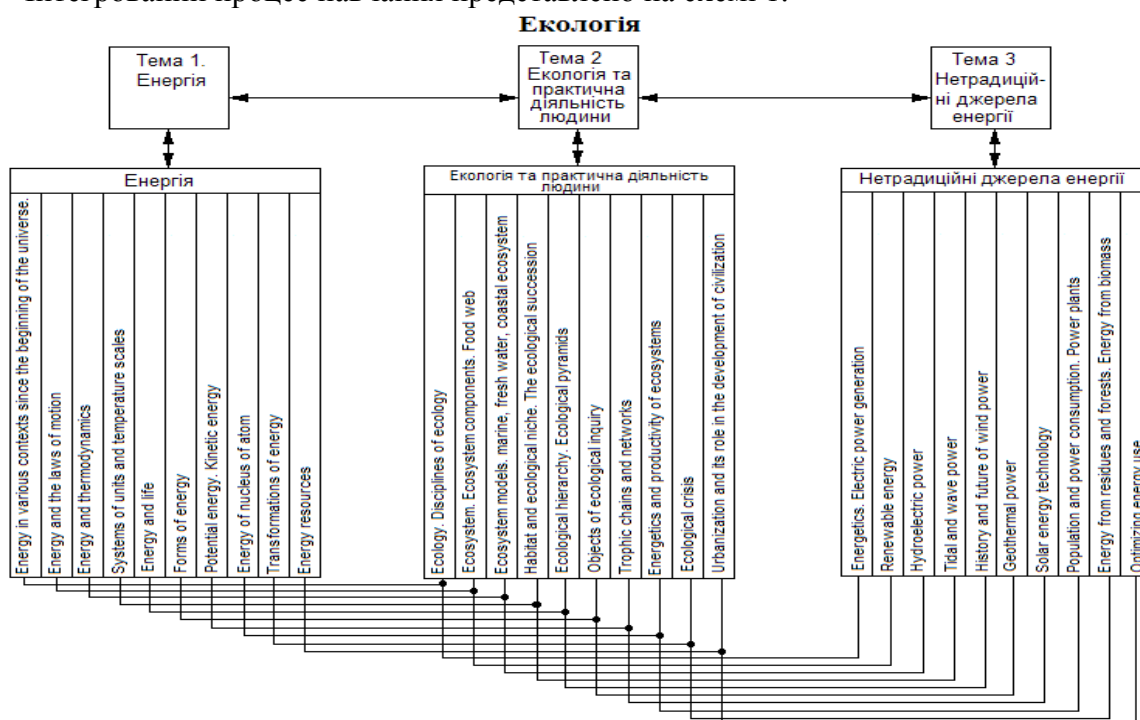
Всі вправи **третіх уроків** циклу виконуються з метою одержання професійних знань шляхом вивчення певної інформації, представлені в різних текстах. Усі треті уроки починаються з перевірки домашнього завдання. Тому першими виконуються вправи Д-3 і Д-4 у наступному режимі:

Д-3 (з використанням комп'ютера) 1) читають речення, подані у вправі Д3 попереднього уроку з перекладом; по одному реченню з перекладом для кожного студента; 2) студенти, що сидять за одним столом по черзі читають іноземною мовою й перекладають рідною мовою кожне речення (робота в парах); 3) один із студентів вимовляє подані речення рідною мовою, інші студенти по черзі перекладають ці речення іноземною мовою.

Д-4 (без використання комп'ютера) 1) переглядають речення іноземною мовою й на рідною; 2) перекладають речення рідною мовою при зоровому сприйнятті іноземною мовою (права частина вправи закрита); 3) перекладають речення на іноземну мову при їхньому зоровому сприйнятті рідною мовою (ліва частина вправи закрита); 4) записують речення іноземною мовою при зоровому сприйнятті рідною мовою (ліва частина вправи закрита).

З метою послідовного осмислення змісту текстів у студентів розвиваються передмовленнєві вміння, а потім мовні вміння першого й другого порядку. Формування вмінь з кожної підтеми відбувається шляхом письмового викладу англійською одержаної інформації та її передачі засобами інформаційних технологій закордонним колегам, а також одержання відповідей від них через електронною поштою.

Інтегрований процес навчання представлено на схемі 1.

Література:

1.Зверев И.Д. Максимова В.Н. Межпредметные связи в современной школе. – М.:Педагогика, 1981. – 160с.

Інженерна освіта вимагає від студентів володіння певними професійно-орієнтованими знаннями і уміннями для подальшого їх використання у фаховій діяльності, що включає також письмову та усну комунікацію із зарубіжними партнерами. У статті наведена методика створення інтегрованого курсу з вивчення дисципліни «Екологія» засобами іноземної мови.

Ключові слова: інтеграція, професійна діяльність, іноземна діяльність, інформаційна одиниця, професійні знання

Инженерное образование требует от студентов владения определенными профессионально-ориентированными знаниями и умениями для дальнейшего их использования в профессиональной деятельности, которая включает также письменную и устную коммуникацию с зарубежными партнерами. В статье приведена методика создания интегрированного курса по изучению дисциплины «Экология» средствами английского языка.

Ключевые слова: интеграция, профессиональная деятельность, иноязычная деятельность, информационная единица, профессиональные знания

It is necessary for engineering students to have a thorough knowledge of professional-oriented disciplines for their further usage in their professional activity which includes also the written and oral communication with partners from abroad. The integrated course creation methodic for the discipline «Ecology» learning by means of English is given in the article.

Key words: integration, professional activity, foreign language activity, information unit, professional knowledge.

**УДК 371.2 (09)
ББК 74**

**О.В. Вознюк
м. Житомир, Україна**

НОВІТНІ ПІДХОДИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОГО ЗНАННЯ

Інтенсифікація інформаційних потоків, як один із головних чинників входження глобалізованого світу в еру інформаційного суспільства, відображає кризу класичної наукової парадигми, яка виявляється у поширенні двох протилежних тенденцій сучасної науки – універсалізації й інтеграції знань з одного боку, та їх науково-технічної спеціалізації з іншого.

На тлі цих тенденцій виявляється криза сучасної системи освіти, яка, на думку С. Гончаренка, є складовою глобальної цивілізаційної кризи та значною мірою зумовлена вузькодисциплінарними установками сучасної освіти, відчуженням її гуманітарних і природничо-наукових компонентів. Наслідком цього є «фрагментарність бачення людиною реальності, що в умовах народження постіндустріального інформаційного суспільства не дає людям адекватно реагувати на загострення енергетичної і екологічної кризи, девальвацію моральних норм і духовних цінностей, калейдоскопічність зміни технологій, нестабільність політичної та економічної ситуації. Сьогодні під лавиною інформації ми страждаємо від нездатності охопити комплексність проблем, зрозуміти зв'язки і взаємодію між речами, які перебувають для нашої сегментованої свідомості в різних сферах» [2, с. 3].

Відтак, виявляється актуальною тенденція щодо універсалізації та інтеграції знань як у системі психолого-педагогічних наук, так і в навчальному процесі, що зумовлюється **інформаційним бумом**, який став характерною прикметою XX століття. Так, номер «Нью-Йорк Тайм» містить інформації стільки ж, скільки в XVII столітті за все життя перероблялось людиною. Нині за 40 хвилин в світі генерується стільки ж інформації, скільки